

Bevezető

A Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Bölcsészettudományi Kutatóközpontja keretében megalakult Médiatudományi Kutatócsoport újabb kiadványát tartja a kezében az Olvasó, amely egyben a *Sajtószabadság és médiajog a 21. század elején* című sorozat negyedik, záró kötete. Az MTA és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság együttműködésében létrejött kutatócsoport 2013-ban kezdte meg „Az európai médiajogi gondolkodás alapjai, különös tekintettel a szólásszabadság egyes kérdéseire” című kutatási programját, amely jelenleg is több, elkülönülő jogterületen zajló kutatást fog össze. Az európai megközelítések azonosításán túl kutatóink számára nagy jelentőséggel bír az Egyesült Államok, illetve más, európai nézőpontból is releváns jogrendszerek, valamint a különböző jogrendszerek egymásra hatásának vizsgálata is. A *Sajtószabadság és médiajog a 21. század elején* című sorozat e szakmai műhely munkája gyümölcseinek egy részét igyekezett kötetekbe rendezni, míg a kutatás egyéb eredményei a Wolters Kluwer kiadó által gondozott médiatudományi könyvsorozat további kiadványaiból ismerhetők meg.

A sorozat záró kötete elé érdemes ismét megfogalmaznunk, mi vezérelte a szerkesztőket valamennyi kötet összeállításakor: az, hogy a közéleti-politikai vitákkal telített mediaszabályozás és szólásszabadság területén a vizsgált kérdések tudományos-szakmai alapjaira, szempontjaira irányítsa az Olvasó figyelmét. Legkevésbé sem azért, hogy az e kérdésekről folytatott – nem egyszer heves – hétköznapi viták létjogosultságát vagy fontosságát megkérdőjelezzük, hanem azért, hogy e diskurzust azokkal a létező és irányadó tényezőkkel gazdagítsuk, amelyeket a tudományos kutatásnak kell felmutatnia. Meggyőződésünk ugyanis, hogy közéleti vitáinknak is javára válik, ha az abban részt vevők tudatában vannak az általuk folytatott párbeszéd doktrinális kereteinek, követelményeinek – mindenekelőtt annak, hogy vannak ilyen keretek, aztán pedig annak, hogy milyen módon tárhatók föl azok, és miként kell meghatározniuk megszólalásaikat. Sorozatunk ennek jegyében tűzte ki célul, hogy a szólás- és sajtószabadság mindig időszerű vitáihoz szerteágazó témákat feldolgozó tudományos tanulmányokat gyűjtsön össze.

A sorozat első kötetének megjelenése óta célkitűzésünk aktualitása nem gyengült, sőt jelentősen erősödött, ezért is döntöttünk újabb és újabb kiadvány összeállítására mellett. Bármerre nézünk magunk körül az emberi jogok világában, az el-

múlt évtizedekben nem tapasztalható mértékű útkeresés zajlik. Mint általában, a szólásszabadságot és a médiaszabályozást most is a társadalmi változásokra és kihívásokra az elsők között és különösen érzékenyen reagáló (jog)területek között találjuk. Ilyen időszakban a szokásosnál is nagyobb a jelentősége, hogy a sokszor felszínesebb napi viták mellett azok is hozzátegyék a magukét a párbeszédhez, akik kettőt hátralepve, tudományosabb szemüvegen keresztül (is) szemlélik a világot. Higgadtabb és mélyebb elemzésben nagyobb tér nyílik ugyanis a kihívások által serkentett érzéseink helyes üzenetének megfogalmazására, az új felvetések következményeinek átgondolására, illetve annak tudatosítására, hogy hol van szükség módosításra vagy finomhangolásra, ugyanakkor mi az, amin nem szabad változtatnunk, mivel ha a világ változik is, bizonyos alapelvekből és alapvető célkitűzésekből nem engedhetünk. Nem beszélve arról, hogy a médiavilág robbanásszerű fejlődése eleve szüntelenül szolgáltatja az újabb és újabb jelenségeket, amelyeket korábbi tudásunkat felhasználva kell tudnunk értelmezni és elhelyezni rendszerünkben. Ha az Olvasó maga is érzi e szemlélet fontosságát, egészen biztosan gondolatébresztőnek fogja találni a sorozat negyedik kötetének írásait is.

Budapest, 2017. augusztus

A szerkesztők